

ARRESTA

ARESTA 43
GENER - FEBRER 2000

2

TEMA DE PORTADA
MIRANT ENRERE: AHIR I AVUI DE L'EXCURSIONISME
Manuel Cortès

6

SEAM (SECCIÓ D'ESCALADA I ALTA MUNTANYA)
LA CASCADA D'ALINS, *Guillem Ullastre*
ACTIVITATS REALITZADES

7

MARATONS DE MUNTANYA
QUILÒMETRE VERTICAL I CAMPIONAT USA
Òscar Balsells

10

RESSENYA D'EXCURSIONISME
PER LA VALL DE PINETA
Joan Ramon Segura

12

VIDA DEL CENTRE
APUNTS I COMUNICACIONS
RECORDS D'UN DIA MEMORABLE
Àngel Gàzquez

13

ARTICLE
APUNTS DE FOTOGRAFIA
Antoni Satorra

15

DIADA DEL CAMÍ DE MUNTANYA
MANIFEST DE L'ERMITA DE PEDRA
Vocalia de Natura i Medi Ambient del CEL

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé, Guillem Ullastre i Juli Vallory. DISSENY GRÀFIC: Josep Herrándiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@lleida.net. INTERNET: <http://www.lleida.net/clients/cel>. IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números 2.200 ptes. Preu del número 400 ptes. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE PORTADA: Alfred Almacellas i Víctor Luque. Serra de l'Obac, 22 d'abril de 1961. AUTOR: Manuel Cortès. COL·LABOREN:

TEMPS ABANS, LES MIRES D'EXPLORACIÓ I CONQUESTA dels homes es van estendre al llarg i ample de la terra amb una visió pràcticament horitzontal d'aquesta. Ja des de les civilitzacions més antigues, fins a les gestes dels navegants de l'edat moderna, les expedicions fixaven els seus objectius incerts, més enllà dels límits de l'horitzó del mar o de la terra, a la recerca de nous mons per satisfer les seves motivacions de domini, glòria i riquesa.

Amb la primera ascensió al Montblanc, al segle XVIII, i amb les conquestes de les més importants muntanyes alpines, al segle XIX, s'endegà un procés d'apropament al medi natural més remot i, ara, vertical. Tot amb clares connotacions científiques i exploratòries. No són tant els beneficis materials a obtenir, els motius del naixement del muntanyisme, sinó motivacions de tipus espiritual, amb un cert tarannà romàntic, les que comporten aquesta aventura per la conquesta de l'aparentment inútil.

En el segle XX, el muntanyisme, com a evolució extrema de l'excursionisme, sembla que ha conquerit tot el possible a la Terra. Els 14 vuitmils, els pols, els encadenaments, la dificultat... són exponents del que ha fet possible la nostra tecnificada societat. Aquella visió romàntica s'ha vist complementada, o superada, amb altres motivacions. És avui l'excursionisme un esport?, és encara alguna cosa romàntica?, té a veure amb l'actual cultura de la competitivitat i el consum? Avui, el medi natural és el marc de tot un conjunt d'activitats que fins i tot s'han popularitzat i comercialitzat amb el nom d'esports d'aventura, on la competició com a finalitat s'ha assentat o també on, de la mateixa manera que es contracta un viatge al Carib, es pot pretendre accedir a l'Everest.

Aquest any, a l'ARESTA, comptant amb la col·laboració d'alguns dels nostres socis del CEL més erudits, intentarem fer un repàs de l'evolució de les activitats a la natura a casa nostra.

Mirant enrere: ahir i avui de l'excursionisme

Quan s'ascendeix a un cim, és agradable de tant en tant aturar-se una estona, asseure's en una roca i admirar el paisatge que es va deixant al davall. També, de vegades, és agradable, i més quan hom té un bon feix d'experiències a l'esquena, aturar-se simbòlicament a contemplar l'evolució que ha fet l'excursionisme, especialment la part d'aquesta evolució que hem viscut. Quants canvis hem vist en totes i cadascuna de les coses relacionades amb la nostra afició! La vestimenta, els mitjans de transport, el paisatge, el poblament rural, el patrimoni cultural, l'ecosistema... Canvis profunds en alguns casos, i només aparents en d'altres. Comparem, per exemple, la vestimenta i l'equipament. Quan jo vaig venir a viure a Lleida, procedent de Terrassa (any 1955) vaig importar la vestimenta excursionista pròpia del meu lloc d'origen, consistent en uns pantalons "bavaresos" de pana i una camisa de grans quadres vermells. A l'esquena, una motxilla "Bergans" de tres butxaques. No cal dir que la gent es tombava per veure'm passar (els carnavales no estaven permesos en aquella època). Ara, els pantalons "bavaresos" han passat a la història, i en canvi hom s'abilla amb una indumentària de colors llampants i virolats que, tanmateix, ja no desperta la curiositat de ningú. No hi ha dubte que l'equipament actual (Gore-Tex, Thinsulate, folres polars, etc.) és superior al d'abans quant a efectivitat; al cap i a la fi, però, ha estat només un canvi funcional.

Si ens fixem en els mitjans de transport, el canvi ha estat trasbalsador. Pensem que fa 40 anys, al Centre es podien comptar amb els dits d'una mà els socis (em refereixo als

Foto: Manuel Cortès

Drets: J. A. "Gabino" Lagarriga i Víctor Luque, assegudes, Pepita Duaigües, Núria Lagarriga i Sefita Sirera. La Pena (muntanyes de Prades). Any 1967.

més o menys actius) que tenien cotxe propi. Alguns altres tenien una Vespa o alguna moto semblant. Per això, el mitjà de transport de l'època era el tren: la línia de la Pobla (que permetia l'accés al Mont-roig i al Montsec), la de Tarragona

**AIRE,
LLOGUER
I VENDA
DE MATERIAL SUBAQUÀTIC**

Tels. 973 22 02 51- 973 24 96 71 - 973 23 61 27
C/ Daunois, 21 (Secà de Sant Pere)
25005 LLEIDA

Foto: Manuel Cortés

Tossal de l'Orri. Col·lectiva, maig 1979.

(aproximació a les muntanyes de Prades) i, més rarament, la de Manresa (anades a Sant Llorenç del Munt o Montserrat).

Les escapades al Pirineu calia fer-les també amb combinacions de tren i cotxes de línia, amb enllaços que havíem de calcular molt bé. Més tard, el creixent nombre de practicants actius de l'excursionisme ja va permetre organitzar sortides col·lectives amb autocar, servint-nos de diferents empresaris, entre els quals el senyor Josep Riera va deixar un record inesborrable. L'evolució, però, no s'aturà aquí: el vehicle de turisme es generalitzà, i s'ha popularitzat fins a significar el final de les excursions col·lectives amb autocar.

Una cosa semblant podríem dir d'altres aspectes, com són el poblament rural i l'acollida que rep l'excursionista. Mig segle enrere, estaven poc o molt habitats la majoria de masos i poblets que ara, abandonats, van caient, o ja no són res més que un munt de runa. Referint-nos només al Montsec, hi vivia gent a Rúbies, Peralba, cal Macià, coll d'Orenga... I a tot arreu, l'excursionista era ben acollit, de vegades fins i tot cordialment. També podia succeir que, arribats en un poblet allunyat, una mestressa de casa us preguntés si éreu marxants, i quina mercaderia veníeu. Ara, en tots aquells indrets hi ha només el silenci de l'abandó, i hom pot fer-se la tolstoiana pregunta, en arribar-hi, de quan van

Mobles l'Ebenista

Mobiliari i complements per a la llar.
Projectes d'interiorisme.
Moblem pisos, cases, xalets...
Mobles a mida, dissenys propis.

Sant Antoni, 1 · Tel. 973 73 00 61 · 25124 Rosselló (Lleida)

Foto: Xavier Sirera

Serra del Verd amb el Pedraforca de fons.

morir aquelles pedres i aquells homes. Avui, als llocs encara habitats, l'acollida ja no acostuma a ser tan cordial, cosa, és trist dir-ho, d'altra banda ben explicable.

Hom pot dubtar, arribats en aquest punt, de si els canvis experimentats, tan profunds, són positius o negatius. Bé, tot és opinable, i personalment penso que quasi tots els canvis podem veure'ls des dels dos punts de vista. L'evolució dels mitjans de transport, per exemple, ens dona una gran facilitat d'accés a qualsevol indret, per llunyà que sigui, i això és positiu per a nosaltres. Però també ha donat lloc a una abassegadora aflluència de gent a les zones de muntanya, gent sovint allunyada del tarannà excursionista i incapaç de conviure amb la natura, i que està originant una accelerada degradació del medi natural.

Certament, l'aflluència de forasters a les zones de muntanya ha portat una millora de les condicions de vida de llurs habitants, però al preu de convertir molts indrets en una mena de "costa daurada pirinenca" de manera irreversible. Però aquí ja entrem en el fenomen del turisme de masses i l'especulació que li és inherent, temes ben allunyats de l'excursionisme. Allunyats, però no del tot. Perquè també vinculats al turisme hi ha els mal anomenats "esports d'aventura", l'origen dels quals precisament està en algunes modalitats de

l'excursionisme (l'escalada, per exemple, o l'exploració de barrancs). Tot plegat, una mostra més de com la nostra societat sap treure profit econòmic d'una activitat –almenys així ho creiem– del tot desinteressada i només destinada al gaudi estètic i espiritual.

És clar que, si d'una o altra manera, s'aconseguís sensibilitzar tants milers de passavolants envers el respecte i l'estimació a la natura, el resultat seria altament positiu, penso jo. La dificultat, però, està en com fer-ho. Els habitants del país haurien de ser els primers interessats en aconseguir-ho, però per això també haurien de ser els primers a estar sensibilitzats. I, lamentablement, no sempre és així.

Algú dirà que no cal patir, que hi ha suficients mesures de protecció, el PEIN, els parcs naturals... Doncs sí, és veritat. Hi ha mesures. Qui no recorda que, anys enrere, hom podia acampar a la vora de l'Estany Llong o al pla de Boavi? Ara això no està permès. La massificació –una altra vegada n'hem de parlar– de l'acampada ha portat a la prohibició. Però d'altra banda, hom no entén com hi ha tanta permissivitat per a segons què. Noves pistes d'esquí a Cabdella i les inevitables edificacions que vindran; ampliació del ja enorme complex de Baqueira-Beret; línies elèctriques descomunals, i tants altres desgavells que no cal esmentar perquè

tots els sabem. Potser l'explicació rau en el fet que una petita tenda parada en un racó no dona cap profit econòmic a ningú, i en canvi d'una urbanització, tot i que infinitament més destructora, se'n treuen molts milions. L'excursionista és el primer interessat en la protecció del bell país on vivim. Però una protecció real i seriosa, no tan permissiva amb determinats interessos.

Deixem, però, aquestes lamentacions que ens han allunyat massa del nostre tema, i tornem a l'evolució de l'excursionisme. Fixem-nos en la gent que el practica. En aquest aspecte, penso que el canvi no ha estat gaire important. Si llegim els escrits, vells d'un segle, dels pioners de l'excursionisme com ara l'Artur Osona o en Cèsar August Torres, no hi trobem, llevat del pintoresquisme del llenguatge, una gran diferència conceptual. Potser sí que a Lleida el canvi ha estat molt més marcat, perquè Lleida és un cas excepcional entre les ciutats importants del nostre país: és la que té la muntanya més lluny. Això fou un condicionant en altres èpoques, i bé ara ja no ho és. De fet, quan jo hi vaig arribar, l'activitat que vaig trobar, més propera al turisme que a l'excursionisme, era molt diferent de la que havia conegut al meu lloc d'origen. Pocs anys més tard, però, la diferència ja no hi era.

Una prova que el canvi no ha estat excessiu, és que quan ara surto amb gent del Centre, en general més jove que jo (els de la meua generació no sé pas on s'amaguen), em trobo tan bé com amb la gent d'abans, i ens interessem pel mateix: una forma d'erosió notable, un arbre excepcional, una ruïna evocadora, un paisatge encisador. I també un bivac sota els estels, un recorregut inèdit per un paratge ignorat, una grimpada per un roqueter aeri. No hem canviat gaire, doncs, almenys en tot allò que és fonamental.

Precisament ara em ve a l'esment una excursió de dos dies que vam fer al Montsec, per allà el mes de desembre de 1958. Érem dos grups. L'un, format pel Genís López, l'Alfred Almacellas i el Casimir Martínez, anà al Montsec de Rúbies; l'altre, integrat pel Ramon Pardell, el Joan Farré, un xicot de Camarasa que es deia Climent Papell i jo mateix, al Montsec d'Ares. Havíem de dormir en una tenda, al Pas d'Osca, i en Pardell, preveient el fred que faria a la nit, va recomanar a en Papell que portés un sac de dormir. En agafar el tren, a l'estació de Sant Llorenç, en Pardell li preguntà: "Ja portes sac, per dormir?" Respongué en Papell "Oï tant que sí; a casa n'hi ha molts. Però pel que pugui ser,

també porto una manta..." No cal dir que el sac a què es referia era un sac de posar patates. Doncs bé, aquest malentès és l'única diferència que trobaríem entre aquella excursió i la mateixa, de fer-la ara. Vam passar la freda nit dins de la tenda i l'endemà vam seguir la llarga carena fins a Sant Alís enmig d'una espessa boira... Talment com ho faríem ara, llevat que el sac no seria de trufes.

Qui vulgui revivre les excursions passades, i també qui mai no ha viscut aquella experiència, pot fer-ho ara amb l'ajuda del tren. Potser la línia de la Pobla té un horari desavinent (sur molt tard i torna massa aviat) per poder pujar al Montsec, com ho fèiem abans. En canvi, però, la línia de Tarragona té trens amb horaris força avinents.

Heus ací l'esquema de l'excursió: agafarem el tren fins a l'Espluga de Francolí d'on, per carretera, anirem al monestir de Poblet, seguint després una estona la carretera de les Masies. Prendrem el trencall de la pista de la Pena, a mà dreta, cercant les dreces on s'escaigui. Arribarem al xalet forestal i a la font del Deport, i d'aquí, per una dreuera aèria, al Mirador (985 m), amb una gran panoràmica que s'allarga fins als Pirineus. Del Mirador, un camí carener que alterna amb molts trams de pista ens durà al coll de Mola i a la Mola d'Estat (1.126 m), amb una bella panoràmica, lloc idíl·lic si no fos que els cotxes hi arriben a tocar. Baixarem per un grauet cap a la cova Fumada i al coll de Caldereta, lloc on hi ha un camí que baixa cap a la frondosa vall de Castellfollit, i després baixarem per una pista que la ressegueix. Passarem per l'antiga casa forestal, avui àrea de pícnic, mentre a l'altre costat de la vall veurem la imponent Roca Ponent, i després la Roca de la Mel. Creuarem la carretera de Prades cap al gran casal de Riudabella i a l'enrunat mas del Moreno. D'aquí seguirem la carretera que, per l'ermita i restaurant de la Mare de Déu dels Torrents, ens portarà a Vimbodí, on agafarem el tren de tornada.

Haurem visitat uns paratges de les muntanyes de Prades, avui potser massa humanitzats, però sempre bells i evocadors. Hi esmerçarem set o vuit hores, o les que voldrem, perquè –llevat de l'horari del tren– ningú ens esperona. Que potser no és l'excursionisme una de les poques activitats humanes en què es pot gaudir de total llibertat?

Manuel Cortès

La cascada d'Alins

Primera ascensió: 16 de febrer de 1999 per J. Marmolejo i G. Ullastre.

Recorregut i dificultat: cascada A (35 m I/5)
cascada B (35 m I/4)

Altitud de la zona: 1.400 m.

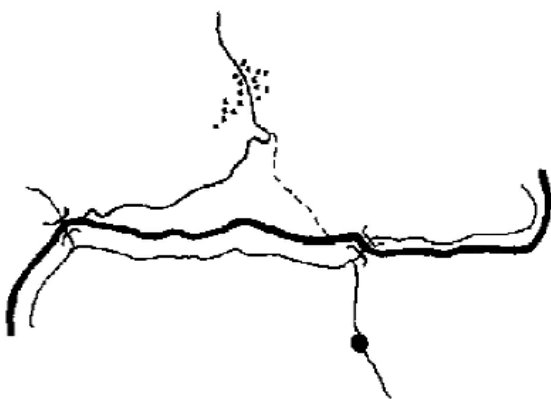
Material: piolets tècnics, grampons, cargols de gel i alguna бага per abandonar al ràpel.

Època: a ple hivern, com més fred millor.

Aproximació: passat el Pont de Suert (N-230), s'agafa la carretera de Castelló de Sos (N-260) trobant al cap de pocs quilòmetres un trencall a mà esquerra que ens porta a Bonansa i passa després per sota del poble d'Alins (A-1606). Arribats al pont del riu Isàvena, deixem el cotxe i seguim cap amunt durany 15 minuts el rierol que ens queda a l'esquerra. Si ens hi fixem, des de l'aparcament mateix veiem la cascada on ens interessa arribar.

Descens: des d'un arbre es fa un ràpel de 30 metres que ens deixa a peu de cascada.

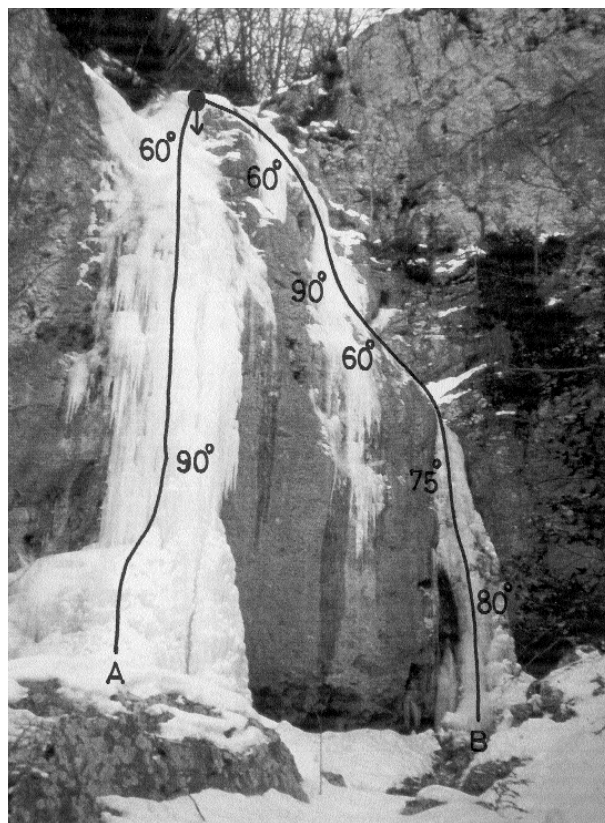
Guillem Ullastre

Activitats realitzades

a) Repeticions:

- Via DESPIAU (340 m, 6b (V+-A1) al Tozal del Mallo (Osca) el juny del 98 per Jaume Grau i Manel Solís.
- Ruta BECKEY CHOMNARD (900/1000 m, 5.10) a la South Howser Towers (3.398 m) dels Bugaboos (Canadà) l'agost del 98 per Manel Solís i Craigh Ross. Escalada realitzada en lliure i en només 17 h, quan normalment són necessaris dos dies per repetir-la.
- Via AQUEST ANY SÍ (180 m, 6b-A1) a les Roques del Mas Mut, a Penyaroya de Tastavins (Terol) el 3-1-99 per J.A. López "Cosín" i Jordi Farrús.

b) Vies noves:

- Via ESTEL DE PONENT (210 m, MD +A1) a la Paret dels Sostres del Mont-roig (Lleida). Primera ascensió l'octubre del 98 per Julián Tolosa i Manel Solís.
- Via HABILITAT MANUAL (65 m, 6a+) a les Agulles de la Pedrera del Mont-roig (Lleida). Primera ascensió el 16-1-99 per Rafael Barta i Jordi Farrús.

c) Reequipaments:

- Via NORMAL (50 m, V-Ale) al Roc del Bisbe de Santa Linya (Lleida) el febrer del 99 per Ramon Pach, Josep Godoy i Guillem Ullastre. S'obre un nou camí d'accés que arrenca de Sant Urbà i ens porta fins a l'agulla sense haver de travessar els famosos túnels del tren (antiga aproximació). Això sí, aquest nou camí queda interromput per un cingle d'uns 25 m que es baixa amb ràpel i es puja per una instal·lació de cables i cadenes (via ferrada). I pel que fa a la via d'escalada, ha quedat totalment reequipada amb parabolts de 10 mm; per repetir-la, es necessiten 10 cintes exprés i una corda de 50 m.

Quilòmetre Vertical i Campionat USA

Passaven uns minuts de les 10 del matí del dia 20 de juny. Em trobava a Vail, a les Muntanyes Rocalloses, a l'estat de Colorado. Ja havien sortit el centenar de corredors que em precedien –cada minut– per fer el quilòmetre vertical, és a dir, pujar 1.000 metres de desnivell en poc més de 4 quilòmetres de distància. Abans havia deixat 26 hores de viatge entre avions, trasllats de terminals, autobusos, autocars, el *jet lag* corresponent i una mossegada de gos americà (per sort només tenia una mica inflada la cuixa). Unes setmanes abans somniava fer un gran paper ja que em trobava molt bé físicament –la marató de la Serra de Madrid així m’ho va confirmar i en curses en pujada havia fet 37 minuts en mil metres de desnivell– però uns entrenaments potser massa durs després d’aquesta prova van fer que estigués una mica passat de rosca (sempre se n’aprén, i si és a base de garrotades encara més). També hi havia l’afegit de l’alçada, ja que ens trobàvem a 2.500 metres, i també dels rivals, entre ells els italians Marco de Gasperi, exrecordista mundial de l’especialitat, el francès Thierry Icart li va prendre per 6 segons fent-ho en menys de 36 minuts, Jean Pellissier, tercer al passat Mundial de Maratons de Muntanya, un eslovè, un canadenc, un anglès i naturalment tots els americans, que no són coixos. Era el vuitè per la cua i darrere meu sortia un tal Jeremy Wright, que pel que sembla és el millor especialista americà en raquetes de neu i després tots els altres favorits. El terreny per on pujarem és bastant ferm i decideixo córrer amb “bambes” d’asfalt. Veig que els italians han fet el mateix. Ens desitgem sort amb el Marco i el Jean; estem al mateix hotel i varem establir bon rotllo, a més de compartir patrocinador. Comencen a sonar els xiulets de la màquina que dona la sortida. Aquest moment, com he dit en alguna ocasió, és especial i cal viure'l tal com és, un nerviosisme fantàstic. Els primers 300 metres són pràcticament plans i després ens endinsem per una pista d’esquí entre arbres. Com que havia arribat el dia abans i de matinada, havia estat impossible reconèixer el circuit. Després d’una curta pujada, el terreny se suavitza un altre cop. Veig que he recuperat terreny amb el del davant. Intento “apretar” una mica però ja veig que les bones sensacions no m’acompanyaran. Per classificar-se pel Mundial de l’any que ve, calia fer, com a molt, un temps inferior al 20% del guanyador i aquest tenia un nom clar i amb ganes de batre el rècord de

la prova –en Marco el va rebaixar en més de 3 minuts–, així que no hi havia una altra solució que patir malament. (Quan fas esport es pot patir de dues maneres, patir veient que vas endavant, satisfet i amb forces o patir malament, és a dir, veient que la feina que has fet durant uns quants mesos no serveix de gaire.) Després del tros mig pla s’obre un mur que pràcticament ja no deixàrem fins a l’arribada, un mur que era una pista ben negra. He canviat de xip i cal fer una cursa al més pràctica possible, és a dir, regulant molt. D’aquesta manera agafo un parell de corredors però ja veig el Jeremy no gaire lluny. Segueixo al meu rotllo i cap a mitja cursa m’agafa. M’enganxo a ell i anem un bon tros junts. Ell bufa com si l’hi anés la vida, senyal que s’està exprement “a tope”. Estem passant més gent. A l’alçada d’unes plaques de neu i faltant uns 200 metres de desnivell per a l’arribada, em marxa. Recuperar-li un minut és impensable i crec que quasi ja he complert l’objectiu i més veient que en Marco ve molt lluny encara. A l’arribada veig el Jeremy estès a terra. Sens dubte s’ha buidat i al final havia d’acabar tercer. Després de recuperar-me amb molt líquid i amb uns tubs de proteïnes veig que he quedat vuitè. No està malament i més sabent que de la segona a la vuitena plaça hi ha menys de dos minuts. El segon classificat va ser l’Andy Ames, l’antic posseïdor del millor temps, amb 42' 28". Abans del lliurament de premis, allà mateix, a 3.500 metres d’alçada, es va recordar el corredor americà que va morir tres dies abans de celebrar-se el Mundial, al Plateau Rosa, ja que era originari de Vail.

Una vegada a l’hotel ja penso en la pròxima prova, el diumenge següent i el més important, si em podré recuperar del sobreentrenament. De moment, aquella tarda i el dilluns els dedicaria a fer turisme sense posar-me les “bambes”.

Vail. No hi ha dubte. Després d’un volt pel nucli, és un dels llocs més cars del món. També cal dir que té uns serveis envejables: carrers molt nets i exclusius per a vianants, un arsenal de botigues, hotels i restaurants, una línia d’autobusos interior gratuïta, un camp de golf, una biblioteca amb totes les darreres innovacions, un palau de gel, una estació d’esquí considerada de les millors del planeta i una autovia, la carretera 70, que passa a pocs metres de l’allargat nucli. La majoria dels treballadors són hispans i segons vaig llegir

a un dels dos diaris de la població, hi falta gent per treballar. Aquesta gent no es pot permetre viure al nucli i han de fer uns quants quilòmetres per anar a casa seva.

Decidim amb la Sílvia llogar un cotxe per donar un tomb per l'estat de Colorado i, puntualment, el dilluns a les 9 del matí ja estic conduint un vehicle japonès automàtic en direcció a Denver. Aquesta és una ciutat típica americana, amb el centre farcit de gratacels i la resta de la ciutat distribuïda pels voltants. Després de dinar agafem la carretera en direcció a Colorado Springs per a, més tard, anar en direcció a Buenavista. Els contrastos d'aquesta part del recorregut han estat fantàstics. Es passa dels prats i muntanyes tipus alpi, prop del Pikes Peak, a unes planures immenses amb búfals pasturant. Una vegada a Buenavista, prenem la carretera en direcció nord, seguint la vall del riu Arkansas. És una vall ampla amb nombroses muntanyes que passen dels 4.000. Abans d'arribar a Leadville, hi ha un rètol indicant el Mount Elbert, de 14.433 peus, el cim més alt de l'Estat. Aquesta localitat em sorprèn, primer per l'alçada, ja que està situada a 3.000 metres i després perquè hi ha moltes cases prefabricades de tots colors i fetes una mica malbé i descuidades. Seguint la carretera, aquesta s'endinsa en uns terrenys d'aquells que diem "de pel·lícula" amb boscos i grans planures on d'un moment a l'altre et pot sortir el "Jerónimo" assaltant la teva diligència. Una vegada a Vail, ja em concentro en la carrera d'Aspen.

Em llevo ben d'hora, em comprovo les pulsacions (10 més de les normals), agafo el cotxe, no l'he de portar fins a les 9, i prenc l'autovia en direcció a Denver. A l'alçada del Vail Pass, a 10.666 peus, m'aturo i una mica abrigat, estem a 3 graus, començo a córrer per la pista del Shrine Pass. Després de 45 minuts faig mitja volta, encara que en altres circumstàncies, hagués continuat més, el paisatge acompanya a fer-ho. Una vegada a l'hotel, decideixo jugar-m'ho tot i estar fins divendres a Leadville. L'important del tema de l'alçada és poder entrenar més alt que el lloc que dorms. Teòricament la recuperació ha de ser pitjor –500 metres més–, però espero compensar-ho amb la millor aclimatació. A les 5 de la tarda l'estació d'autobusos de Vail està plena d'hispanos i veig com molts agafen el mateix autobús –no autocar. Tots es dirigeixen a Leadville, a 45 minuts de Vail, i cada dia fan el mateix recorregut, treballen al sector serveis o a la construcció i poden guanyar al canvi unes 12.000, pessetes diàries, però els selectius preus de la vall els rebutja. Dos quilòme-

tres abans d'arribar a Leadville l'autobús s'endinsa en una pista i a pocs metres, en ple bosc, hi ha tot un barri de mòduls –semblant a les casetes que hi havia a Lleida fa 25 anys–, i baixen molts dels ocupants. Una vegada instal·lats a un motel, fem un tomb pel poble. A aquestes hores ja no hi ha quasi ningú, només alguns joves amb desgavellats cotxes i música mexicana a tope.

El dia següent, després d'estar corrent una estona per la pista del Mosquito Pass, completem la visita turística. De dia és un poble animat, encara que pel que sembla ha anat a menys. Antic centre de buscadors d'or, avui només queda un *saloon* típic d'aquella gloriosa època. Els serveis són mínims i els carrers estan una mica deixats de la mà de Déu. Vaig a assabentar-me de quant em costarà anar a Aspen passant per l'Independence Pass a 12.095 peus, i el taxista, que també té una botiga d'articles típics, em diu que impossible, que aquesta matinada hi havia hagut una esllavissada i la carretera estava tallada. Comencem bé. Això suposava baixar un altre cop a Vail i donar una volta d'unes quantes hores. Una vegada al motel, demano pel cuiner, fins ara només havia menjat porqueria, i li comento si és possible cuinar-me els àpats. No li va fer gaire gràcia, ja que això volia dir que ell no sabia cuinar, però atesa la circumstància de la propera cursa, va cedir. Una vegada a la cuina, no entenia de cap manera que al plat de verdura, sense condiments, li posés oli d'oliva o que al peix fet a la planxa o als espaguetis no li afegís una de les delicioses salses pròpies. Jo, en agraïment li vaig dir si volia que l'ensenyés a fer una paella o una escalivada. Pel que sembla ho sabia cuinar tot, ja que em va dir que no.

Dijous a la tarda passo per l'Ajuntament per saber si ja havien obert la carretera però em diuen que no, així que el divendres a les 6 del matí i en companyia dels mateixos ocupants de l'altre dia, prenem l'autobús en direcció a Vail. Allà esperem 3 hores per agafar l'autocar que ve de Denver en direcció a Los Angeles, encara que nosaltres baixem a Glenwood Springs. En aquesta localitat esperem gairebé dues hores més, i cap a les 4 de la tarda arribem a Aspen. Durant el trajecte hem vist la mateixa situació que a Vail, unes milles abans, els hispanos agafaven el transport per anar a treballar al nucli de l'estació d'esquí més elitista del món. Una vegada a l'hotel em trobo els italians –ells van arribar el dimarts–, i els mexicans, amb en Ricardo Mejía, segon al passat mundial, al capdavant. Em poso les "bambes" i vaig a fer un tomb. Veig que darrere de l'hotel hi ha remuntadors

i a l'altre costat de carretera un gran camp de golf que a l'hivern serveix per practicar l'esquí de fons. Després de córrer agafem l'autobús, gratuït, naturalment, i anem cap al centre, a unes 2 milles de l'hotel.

Aspen. Així com Vail és un nucli exclusiu per a vianants, Aspen és un com l'Eixample barcelonès, amb només un parell de carrers tancats a la circulació. Situada gairebé al fons d'una gran vall, està dividida per la coneguda Main Street. Les millors marques i models estan exposats esperant que qualsevol famós actor o cantant li doni la ventada per emportar-se mitja botiga amb la xavalla de la butxaca. Grans cases de centenars de milions de pessetes i bonics restaurants –encara que les cartes són molt clàssiques– fan d'aquest lloc el paradís de les American i Vises Or. Fins i tot el supermercat sembla d'un altre nivell. L'àrea esquiable està dividida en 4 zones, Aspen Mountain, Aspen Highlands, Buttermilk, on estic jo, i Snowmass, encara que no estan comunicades entre si.

Dissabte a la tarda a dos quarts de set i després de sopar, (aquesta gent està boja) fan un *briefing*. La sortida està situada a Ashcroft, a 13 milles d'Aspen i a 3.000 metres d'alçada. Hi ha dues pujades, l'una fins a les mines Montezuma a 3.800 metres, i l'altra fins al Taylor Peak a 4.095. El meu estat de forma és una incògnita, ja que sembla que m'han baixat una mica les pulsacions, però aquests dies, a l'anar a trotar no m'he trobat gaire a gust.

Diumenge a les 8 tothom està preparat. Al ser Campionat USA, ha vingut gent de varis estats, fins i tot de la costa est. Donen la sortida i formem un grupet amb el Matt Carpenter, recordista de la prova, Mejía, Pellisier, 7 americans i jo. Estem pujant per una pista no gaire bona i cap al quilòmetre 4 ens quedem cinc corredors degut al fort ritme. Veig que el Pellisier es va quedant a poc a poc i uns metres més endavant jo també, amb l'altre americà. A l'arribar al final de la primera pujada vaig quart, a 2 minuts dels dos primers, el Carpenter i el Mejía i a 1 del tercer. Jo li porto també un minut a l'italià. La baixada es fa pel mateix lloc i al tros de pista més atlètic comprovo que avui ho passaré molt malament. Al pas per la mitja maratón, pujant al Taylor Peak, el Pellisier m'agafa i em pregunta que com vaig. Li dic que fatal, que estic tan cansat com si hagués acabat una maratón. El tros per on anem és una pista forestal i ell tira endavant. Jo, de tant en tant, intento donar algun relleu, però veig que m'estic arrossegant i li dic que marxi, que encara ens agafaran per darrere. Al cap d'un

parell de quilòmetres el Jean agafa l'altre americà i a l'acabar la pista no el tinc gaire lluny. Falten uns 500 metres de desnivell positius encara, i la part més dreta comença ara. Veig que no hi ha manera de recuperar i crec que és millor guardar les poques forces que em queden per conservar la cinquena posició. Una vegada coronat el cim, vénen uns quants quilòmetres de tobogans a una alçada superior als 3.600 metres. A la situació que estic és el pitjor que em podia trobar, i quan falten 5 milles hi ha la pista que ens portarà a l'arribada, pràcticament tota en baixada, poso el pilot automàtic i al cap de 3 hores i 49 minuts, arribo. Ha guanyat el Carpenter i el Mejía ha estat segon. Després, descansant i xerrant amb els italians i els mexicans, en Mejía em comenta que li agradaria fer més curses a Europa (va ser el darrer guanyador de la famosa Sierre-Zinal, a Suïssa) i li dic que a Catalunya potser se'n muntarà una de grossa abans del Mundial del proper any.

Una vegada a l'hotel, llogo un cotxe per fer nit a Denver, ja que el vol surt demà, dilluns, a primera hora. Aquest cop sí que puc passar per l'Independance Pass i és clar, per la meua estimada Leadville. L'endemà, entrant a la zona de l'aeroport, m'adono de la seva magnitud, realment impressionant.

Un cop ja a Barcelona, com sempre, a l'aeroport hi ha alguna situació lamentable que ens delata que encara ens falta molt per assumir el paper de ciutadans respectats i respectables. Si fa uns anys em vaig trobar a l'entrada d'un “finger”, i com jo tots els ocupants del vol, quasi tots estrangers, un policia dormint en una cadira i amb les cames estirades sobre la taula, “mirant” que no passés res, aquest any va ser un altre policia al control de passaports, amb una cigarreta en una mà i controlant els papers en l'altra. No cal dir que la seva efectivitat era nul·la, formant una gran cua, però és que uns minuts abans, la cinta transportadora dels equipatges girigava i de sobte surt un operari i es posa a donar salts com un boig sobre la cinta al lloc on feia soroll. Naturalment, tots els ocupants del vol, pràcticament tots americans, miraven incrèduls aquesta situació. Al veure que no ho podia arreglar d'aquesta manera, crida a un company: “Manuel, Manuel, dónde estás?” Un que parlava castellà li diu: “Haciendo la siesta”. Com no, tots els que ho vam entendre ens posem a riure i acte seguit, a “grito pelao”, l'operari ens envia a una altra cinta cridant com si fóssim “borregos”. Quin país.

Òscar Balsells

Per la vall de Pineta

Moltes vegades he comentat amb els companys i les companyes de l'equip de redacció de l'ARESTA que hi hauria d'haver més descripcions d'itineraris propers a casa nostra. Per aquest motiu, m'atreveixo a prendre l'ordinador per a explicar una excursió que em va sorprendre per la seva bellesa, i amb la il·lusió que d'altres facin el mateix i m'ofereixin la possibilitat de conèixer altres contrades.

Sóc un gran admirador de la vall de Pineta, que considero un dels paratges més superbs i més abruptes de tot el Pirineu, malgrat que en ple estiu tants turistes ens amaguen els seus encants. Estic segur que aquesta sortida no us defraudarà. Les vistes sobre el Mont Perdut i la resta de Sorores, la collada d'Añisclo i les Tres Maries us acompanyaran bona part de la jornada.

Es tracta d'una travessa d'una durada d'entre 6 i 7 hores, sense comptar aturades tècniques, amb un desnivell d'uns 1.200 m, i el 90% per camí de muntanya, encara que no sempre massa evident.

Comencem al costat mateix de l'ermita de Pineta, seguint amunt les marques del GR 11. Un tram que farem d'anada i tornada, però no ens sabrà greu creuar dos cops aquesta bella fageda. Si hi aneu a la tardor, la varietat de colors i de tonalitats de segur que us sorprendrà.

La pujada és ferma però el paratge bé val aquest esforç. Sortim a una pista que passem un parell de cops i arribem al plans de La Larri (1.600 m) (45 min). A la dreta hi ha una cabana de pastors on es pot dormir, però sense cap comoditat.

En començar els plans, hi ha un pal indicador cap a la cascada de Tormacal que també pot servir com a alternativa per pujar als llacs de La Munia encara que dona més tomb. Potser és millor recórrer íntegrament els plans de La Larri que constitueixen una petita vall tancada per penya-segats. No es veu cap sender marcat per a remuntar-los, però unes fites, prop d'una bonica cascada final, ens indiquen un petit corriol que, intel·ligentment, va superant les dificultats. En algun tram hi ha marques verticals de pintura blanca i vermella, molt difuminades pel pas dels anys, que ens orienten i ens donen força seguretat.

El camí requereix en algun moment grimpar i posar els cinc sentits per a trobar-lo. En arribar a un extens prat alpí, ja superats els trams rocallosos, no cal tornar a l'esquerra per anar a buscar la Fuen Santa, per on hauria de pujar l'itinerari de la cascada de Tormacal, sinó que hem d'anar per la dreta, seguint un corriol cap als contraforts de la cresta occidental del Chinipro (2.100 m) (1h 30 min).

A partir d'aquí hi ha moltes fites, marques de pintura i estaques pintades que ens indiquen la direcció correcta. Davant nostre, la penya Blanca, s'endevina fàcilment l'origen del seu nom, i la llarga cresta del Robiñera, que té un intens color marró.

En Juli Vallory em va comentar que aquest estiu, des del Robiñera, havia baixat per una canal per anar al pic de La Munia; des d'aquí s'intueix, però el seu marcat desnivell i la seva descomposició fan alguna cosa més que respecte. La Munia no es veurà amb claredat fins que arribem als

Banc Sabadell

llacs del mateix nom (2.500 m) (1 h). Aquest paratge, solitari, és presidit pel coll i el cim de La Munia i la paret terrosa que davalla de l'altívol Robiñera que, des d'aquí, té un aspecte més atractiu i estètic que la via normal, una llarga, pesada i descomposta tartera.

Flanquem el llac pel sud i anem a buscar el coll de Las Puertas que dona entrada a la vall del riu Real sobre Chisagües i Parzan. Aquest coll no està ni 10 metres per sobre del llindar que reté les aigües del llac de la Munia que donen a Pineta. Si no fos per aquests pocs metres, el llac drenaria cap a la vall de Parzan. Baixant de Las Puertas trobem fites i, poc després, a la nostra dreta, surt un sender que va vorejant la muntanya. Ara, les pintades esdevenen rodones vermelles.

Al fons de la vall podem veure la pista que davalla cap a Chisagües i Parzan. Potser seria més interessant pujar per aquesta pista i anar a les abandonades mines d'argent de Liena per veure si treiem alguna rendibilitat a tant tresscar per aquests mons de Déu; per si de cas, no traieu la vista del terra per si entre les herbes trobeu alguna cosa que llueixi.

A 35 minuts del coll, un sender descendeix decididament cap al riu Real. Nosaltres, però, continuem flanquejant i descendint lleugerament. El camí es perd en mig de l'herba, però la direcció és clara, tota l'estona tenim davant el coll de Pietra Mula. Creuem el barranc de Pietra Mula (13 min), el més marcat de la zona. Seguim avall una estona un corriol, que segons el mapa de l'Alpina puja a Sobrestiba i després passem per prats, aprofitant els corriols del bestiar,

fins a trobar el camí principal que puja de la vall de Parzan i que és un tram de la Senda Pirenaica, el GR 11, que ens durà fins al coll de Pietra Mula (2.150 m) (30 min).

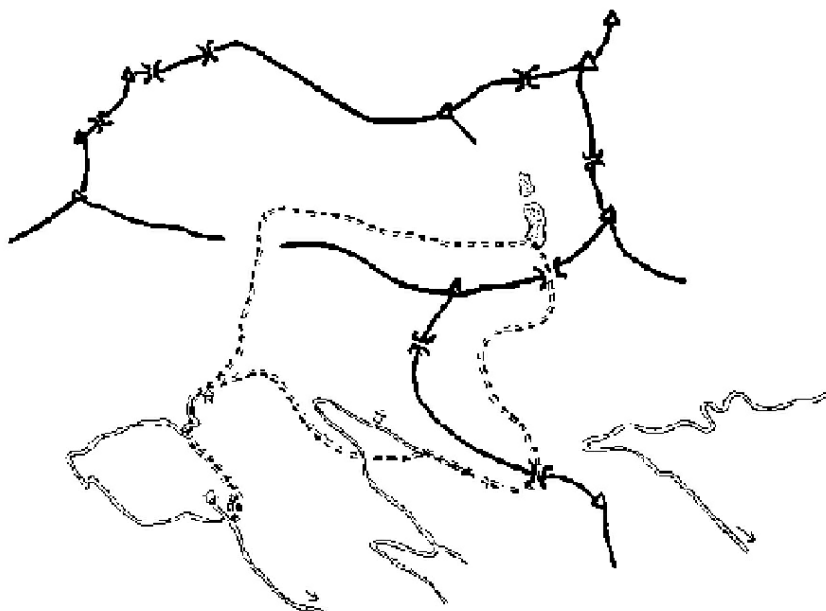
Retrobem de nou la muralla de les Tres Sorores i les Tres Maries i deixem la visió del Cotiella i la Punta Suelza que ens han acompanyat en aquest llarg flanqueig del pic de Chinipro, o de La Larri, segons els francesos.

Sota el coll hi ha una gran dolina que hem de creuar longitudinalment, per acabar en una pista que procedeix d'Espierba, a la vall de Pineta. La pista travessa una gran praderia on hi ha una cabana de pastors molt visible, però el camí permet fer drecera i, després de creuar de nou, la pista fa un llarg flanqueig a la dreta per anar a buscar la vall de La Larri. Entrem en el bosc i davallem fins trobar la cabana de pastors dels plans de La Larri per on hem passat en començar l'excursió (1h 40 min), per retornar a l'ermita de Pineta pel mateix camí (30 min).

Joan Ramon Segura

Horari:

	Parcial	Total
Pineta - cabana de La Larri	45 min	45 min
Cabana de La Larri - contraforts de Chinipro	1 h 30 min	2 h 15 min
Contraforts de Chinipro - llacs de La Munia	1 h	3 h 15 min
Llacs de La Munia - cruïlla camí al riu Real	35 min	3 h 50 min
Cruïlla - barranc de Pietra Mula	13 min	4 h 03 min
Barranc de Pietra Mula - coll de Pietra Mula	30 min	4 h 33 min
Coll de Pietra Mula - cabana de La Larri	1 h 40 min	6 h 13 min
Cabana de La Larri - Pineta	30 min	6 h 43 min

Records d'un dia memorable

El XLI Pessebre al cim d'una muntanya, celebrat el passat dia 19 de desembre, va batre el rècord de participants de tots els temps. Joves, adults i nens, en total érem més de 120 persones, ens vam reunir al tossal de l'Àliga, extrem oriental de la serra de Peracalç, vulgarment conegut com "La geganta adormida", al Pallars Sobirà, prop de la partició amb el Pallars Jussà.

Aquest any tot va anar com una seda, un dia núvol però calmat, les pistes forestals en bones condicions, sense gel, la passejada fins i tot entretinguda, sempre per damunt dels 1.200 metres, amb panoràmiques a doble vessant i un fons de muntanyes nevades. Per sort vam trobar lloc per aparcar els 40 cotxes de l'expedició, la gent contenta i un cor

cantant nades que ben bé podria competir amb professionals del ram. Ah!, un agraïment especial a la voluntària Dolors per repartir l'ARESTA de novembre-desembre a mà, dos dies abans, perquè tothom s'assabentés de l'acte. Ella també va cooperar així a l'èxit de la jornada.

El comitè organitzador dels pessebres, que ja pensava llençar l'esponja, a causa de l'edat i de l'efecte 2000, preparant el relleu generacional, esperonat per la gran participació i els ànims rebuts, ha decidit emular *La extraña pareja* i continuar la tasca fins a caure amb les botes posades. Que no us n'hagueu de penedir algun dia!

Àngel Gàzquez

Apunts i comunicacions

• Massís de Beret

• El Centre Excursionista de Lleida, com a membre de la Plataforma pel desenvolupament sostenible del massís de Beret, ha comparegut com a part interessada en l'expedient promogut per Baquèira-Beret SA anomenat "Pla especial de l'Àrea esquiabla Baquèira-Bonaigua-Sorpe. Subàrea Bonaigua-Muntanyó-Rialba", formulant al·legacions. Si esteu interessats en el seu contingut, estan a la vostra disposició a la secretaria del centre.

• Acta del Jurat del Premi Òscar Ribes

A Lleida, a les 21 h 30 min del dia 2 de novembre de 1999, al local del Centre Excursionista de Lleida, reunint el jurat qualificador de l'XI Premi Fotogràfic Òscar Ribes constituït per:

- Núria Solé Domingo, vicepresidenta del CEL
- Josep Lluís Gàzquez Pons, del Grup Espeleològic Lleidatà del CEL
- Salvador Gili Marquès, del CEL
- Emilio Clariana Torremorell, fotògraf
- Ramon Gabriel Llizet, fotògraf

Acorden: Concedir els següents premis:

- Premi a la millor col·lecció de tres fotografies:
Lema **Interiores**, d'Iñaki González Chato, de Baracaldo.
- Premi a la millor fotografia:
Lema **Estrats**, d'Àlex Bertrán Benejam, de Lloret de Mar.
- Accèssit fotografia espeleològica:
Lema **Tabac**, d'Antoni Satorra Vallverdú, de Lleida.
- Accèssit fotografia subaquàtica:
Lema **a l'Atac**, de Quim Abadia Mesalles, de Lleida.
- Accèssit fotografia alpinisme:
Lema **Scheten**, de Jordi Gàzquez Pons, de Lleida.
- Accèssit social:
Lema **Muntanya d'or**, de Rosa Salas Ricart, de Barcelona.

Apunts de fotografia

Aquest article, malgrat que no sigui de muntanya, va dirigit a totes les persones interessades en la fotografia. A tots més o menys ens agrada de tenir un record i unes bones fotografies dels llocs on anem. Com a membre del Grup Espeleològic i afeccionat a la fotografia he provat una tècnica que em dona bons resultats en els ambients en què em moc. Aquesta tècnica no és gaire coneguda però tampoc no és nova ja que fa més de 60 anys que existeix i en fa uns 20 que ja no s'utilitza, és a dir, que en lloc de mirar cap a solucions futuristes combina tècniques del passat amb el present.

Fer una foto maca és relativament fàcil si estàs en el lloc adequat i la llum t'acompanya, però quan és de nit o estàs en un lloc a les fosques, les coses es compliquen molt més. Per fer una foto d'una persona o detalls de coses petites, amb un flaix electrònic en tenim suficient. Però, què passa quan s'han d'il·luminar llocs molt més grans, com per exemple un castell de nit, una ermita, una sala molt gran dins d'una cova, o fotos amb aigua? La cosa ja no esdevé tan fàcil. Necessites molta més llum de la que pot donar un flaix electrònic. Fins ara l'únic sistema que jo feia treballar era l'efecte acumulatiu de llum que té la pel·lícula de la càmera, és a dir, fer tants cops de flaixos com siguin necessaris fins aconseguir la quantitat de llum desitjada, sempre tenint la càmera en un trípode i l'exposició en Pose "B". L'inconvenient d'aquest sistema és que l'angle d'il·luminació d'un flaix electrònic és molt tancat i per tant s'ha de repartir la llum molt acuradament a fi d'aconseguir una il·luminació homogènia a tota la fotografia.

Quan vaig assistir al primer curset de fotografia subterrània es va parlar d'utilitzar bombetes de les que es feien servir en les fotografies d'abans, les que utilitzaven els periodistes en les pel·lícules de gàngsters. És precisament d'aquest tipus de bombetes de flaix d'una sola utilització del que vull parlar en aquest article. A l'acabar el curset esmentat vaig buscar per tot Lleida alguna casa de fotografia que tingués encara d'aquestes bombetes: tot el que vaig poder trobar va ésser una dotzena de 'Flash Bar', una barra de 5 bombetes per un costat i 5 per l'altre, que servien per les càmeres Polaroid on donaven un $\pm 30\text{NG}$ (número guia). Per tant vaig haver de construir un petit circuit a fi i efecte de poder-les fer servir, ja sigui

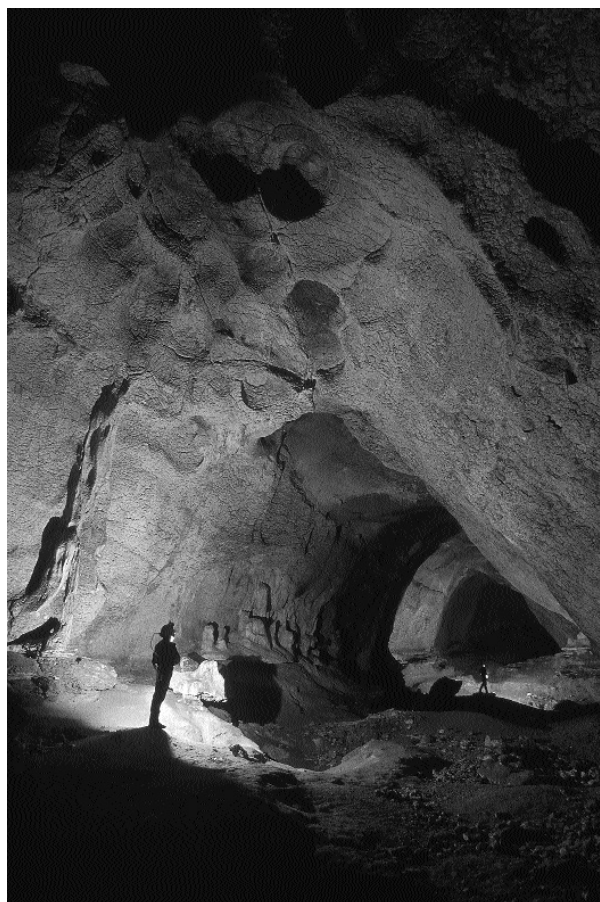

Foto: Antoni Satorra

Cova del Tabac, Camarasa.

d'una en una o vàries a la vegada per poder donar el NG que necessitava en cada situació, donant-me, segons la quantitat de bombetes que feia servir, entre 30 i 70NG. El resultat d'aquestes proves em va agradar molt, però quan es van acabar es va acabar la festa, ja que era quasi impossible d'aconseguir noves bombetes, a no ser que les comprés en tendes de restes de sèrie d'aquests materials als Estats Units i a uns preus prohibitius.

Després de 6 anys, finalment he trobat una casa que encara en fabrica. Per tant, sense pensar-m'ho dos cops, n'he comprat una capsa de 80 bombetes, ja que aquesta és la quantitat mínima que es pot demanar. I a fer proves un altre cop. Els resultats, igual que la vegada anterior, han estat molt satisfactoris. El número guia que dona el fabricant és $\pm 148\text{NG}$ a 100 ASA. Per fer-me una idea vaig aplicar la fórmula del número de llampades i em va donar que,

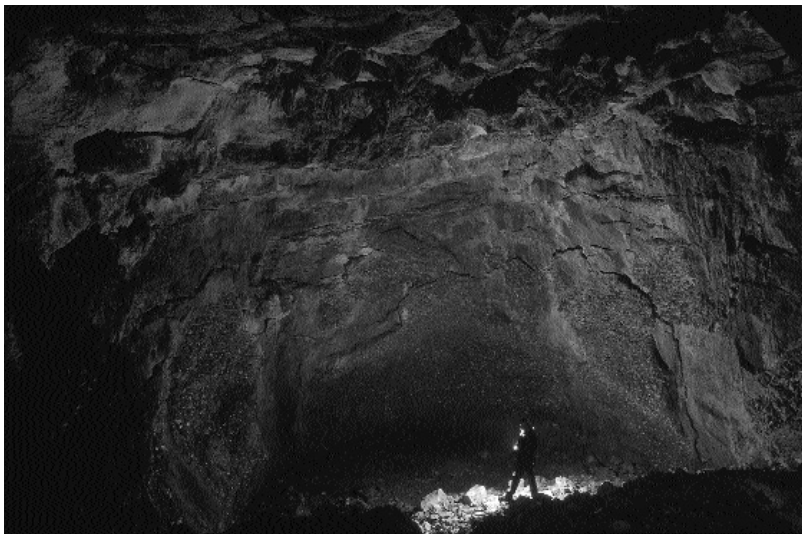

Foto: Antoni Satorra.

Cova del biot, Pla de les Bruixes.

una sola bombeta d'aquestes, era equivalent a 24 cops de flaix electrònic de 30NG. El resultat, pam amunt pam avall (segons el motiu, el tipus de roca, la llum ambiental, etc), és el que diu el fabricant, és a dir, fa $\pm 148\text{NG}$ amb un reflector de 17 cm de diàmetre y $\pm 70\text{NG}$ sense reflector. Això m'ha obert un nou camp en la fotografia ja que existint encara un fabricant de bombetes em garanteix la continuïtat de subministrament que vaig tenir abans.

Breument resumeixo els avantatges i desavantatges que trobo a aquest sistema d'enllumenament.

Avantatges

- Donen molta llum en una sola llampada.
- Pesen molt poc amb relació al que pesa un flaix electrònic, molt important pel seu transport dins d'una cova.
- Les bombetes són resistents a l'aigua, fins i tot es poden submergir els flaixos electrònics... (vosaltres mateixos).
- Com que és una bombeta, la durada de la llum és més llarga que la d'un flaix electrònic i per tant podem produir l'efecte cabellera quan estem fotografiant aigua, en lloc de l'efecte congelat que produeix el flaix electrònic.
- Són fàcils de fer-les funcionar, ja que només necessiten una bateria de petaca.
- La llum que produeix es reparteix en 180° si s'utilitza pantalla i quasi de 360° si es fa (per fotografiar pous, etc.).
- Utilitza un portalàmpades normal de casa.

Desavantatges

- El seu preu, quasi prohibitiu, de 675 pessetes per cada bombeta utilitzada.
- S'ha d'anar amb una mica de cura a l'utilitzar-les ja que poden (excepcionalment) explotar, en lloc d'encendre's.
- La temperatura de color és de 3.800°K , la qual cosa suposa un petit inconvenient ja que dona una tonalitat groga si no s'utilitza pel·lícula de tungstè.

Amb tot això exposat crec que ja es pot tenir una idea de com funciona aquest mètode de fotografia, només cal detallar les característiques tècniques donades pel fabricant.

Característiques

Duració i intensitat mitjanes.

Fàcil de portar i utilitzar.

Utilitza portalàmpades normals.

Funciona en condicions extremes d'humitat, cops i vibracions.

Utilitzacions més freqüents

Fotografia de mig format.

Efectes especials en escenaris i pel·lícules.

Fotografia subterrània.

Especificacions

Classe: Llum punta mitjana

Punt màxim de llum: 20 ms.

Lúmens per segon: 30.000

Temperatura de color: 3.800°K

Tipus bombeta: rodona de 50 mm.

Alçada: 80 mm.

Voltatge: 3-125 volts

Ampers: 3

S'assemblen: Press 40/Press 25/GE #11

Si algú està interessat en aquest tema de fotografia, vol obtenir bombetes o vol fer alguna pregunta relacionada amb el tema, es pot posar en contacte amb mi, ja sigui personalment, per telèfon al 973264575 o per correu electrònic ASATOR@bancosantander.com

Antoni Satorra

Diada del Camí de Muntanya

El dia 28 de novembre de 1999, ens vam arreplegar una centena de persones de totes les edats per festejar la nostra diada del Camí de Muntanya. Aquest cop ho vàrem fer a l'ermita de la Mare de Déu de la Pedra, al Montsec, i sota un sol que tots vam agrair, es va llegir el següent manifest:

Manifest de l'ermita de Pedra per a la preservació del Montsec.

Avui tenim la sort de trobar-nos a l'ermita de la Mare de Déu de la Pedra, un indret excepcional enclavat en una serralada excepcional: la serra del Montsec. Dit això, algú ens pot preguntar perquè el Montsec és excepcional. La resposta és clara. D'una banda, el Montsec i les seves serres veïnes (Carbonera, Mont-roig, Sant Mamet) tenen per a nosaltres i gairebé per a tots els excursionistes de Lleida una significació especial, ja que en major o menor mesura, els que fem o hem fet muntanyisme, vam començar la nostra afecció en aquestes serres: l'escalada a Sant Llorenç de Montgai i Terradets, l'espeleologia a la cova dels Muricecs i el Graller del Corralot, l'excursionisme als cingles de Santa Lis i el Mirapallars. És per això que aquestes serres i els seus estimats paisatges no deixen mai d'emocionar-nos: els mars de núvols sobre les valls, els imponents penya-segats, els profunds avencs, les rouredes, les fagedes i tots els racons que dia rere dia anem descobrint.

D'altra banda, des de la perspectiva científica, el Montsec és excepcional per l'interès dels seus sistemes naturals, on hi ha representats des dels ambients mediterranis fins als eurosiberians. Això és així perquè, orogràficament, el Montsec és un potent relleu de materials calcaris situat entre el Pirineu i la plana que, a més de presentar una notable dissimetria entre els seus vessants meridionals, tallats per forts rocams i cingleres, i els vessants septentrionals molt més suaus, presenta una distribució dissimètrica dels seus sistemes naturals a causa de l'alineació est-oest de la serralada; hi ha per tant, dos vessants, l'un orientat al nord i l'altre al sud, que reben una insolació molt diferent. Al vessant de migdia hi destaca el carrascar, representant de la regió mediterrània. Al vessant de l'obaga, molt més humit, hi destaquen les rouredes de fulla petita i de roure martinenc, de tipus submediterrani, i els bosquetons de tells, aurons i servers i, especialment, la

fageda, de caire eurosiberià, que té en aquesta serra el límit més meridional del Prepirineu. Són encara més remarcables les comunitats oromediterrànies de les carenes i les comunitats rupícoles de les cingleres i parets rocoses on s'hi refugien algunes plantes endèmiques com *Petrocoptis montsiciana*, i *Aquilegia montsiciana*, espècies que no es troben en cap altre lloc del món.

Pel que fa a la fauna, el Montsec és també un espai de transició entre la plana i la muntanya, i per a moltes espècies pirinenques, com el tritó pirinenc i la gralla de bec groc, n'és el límit meridional de distribució. En canvi, però, altres espècies com la merla de cua blanca hi tenen aquí el seu límit septentrional. També la llúdriga, present a ambdós rius que travessen el Montsec, la marta, les aus rapinyaires i necròfagues dels penya-segats, els ocells aquàtics que nien i hivernen als canyissars de l'embassament de Terradets, juntament amb la fauna cavernícola que viu a les nombroses coves i avencs, són una mostra de la riquesa faunística d'aquesta serralada.

En aquest recull dels valors del Montsec no es pot deixar d'esmentar l'interès paleontològic dels nombrosos jaciments de fòssils, així com, en l'aspecte històric, la riquesa i varietat de restes prehistòriques i medievals i la creació d'un paisatge, mosaic de conreus, boscos i llogarets, que és el fruit de la interacció de l'home amb el territori al llarg del temps. Totes aquestes característiques converteixen el Montsec en l'espai més representatiu del Prepirineu lleidatà i per la seva importància hauria de ser un dels elements bàsics de la xarxa d'espais naturals de Catalunya.

Malgrat això, el Montsec no gaudeix de la protecció que mereix i correm el perill que aquesta serralada, a imatge de tantes contrades de muntanya de la nostra terra, es vegi afectada per la sobreexplotació turística i per un desenvolupament urbanístic mal planificat.

El turisme, especialment el basat en la pràctica del vol lliure i els esports de muntanya, ha obert una via de promoció econòmica i desenvolupament que cal potenciar. Ara bé, no podem menystenir el fet de viure en una societat de consum en la qual es potencien només aquelles formes de turisme

que donen sucosos beneficis econòmics, moltes vegades a costa del territori i, a la llarga, dels habitants del país. Així, es potencien les alternatives turístiques basades en la massificació mitjançant la implantació de complexos urbanístics, parcs temàtics i infraestructures pseudoeducatives amb l'excusa dels fons de desenvolupament. Pel que fa als esports de muntanya, les institucions promocionen cada cop més els mal anomenats esports d'aventura com una versió moderna de l'excursionisme on, de fet, les úniques qüestions importants són l'activitat física i l'emoció d'un suposat risc, independentment del context on es fan. Amb aquesta visió el que realment importa és fer parapent, escalar o anar amb bicicleta sense que tingui cap importància fer-ho al Montsec, al Cadí o a qualsevol altra serralada. Si no es té en compte el medi, no cal que les autoritats es capfiquin si cal fer una urbanització, obrir una pista o asfaltar una carretera a costa de la destrucció dels valors naturals i del paisatge. No és estrany, per tant, que avui, paradoxalment, mentre s'obren pistes per tots els racons del Montsec, es perden els camins, es tanquen els refugis i s'abandonen i s'ensorren els antics masos i pobles.

De vegades, nosaltres, excursionistes, també oblidem que la nostra activitat a la muntanya no és un objectiu per ella mateixa, sinó un mitjà per conèixer la gent i el medi, enriquant-nos com a persones en l'amor i respecte pel país i en els valors de la solidaritat i l'amistat. De vegades, ens oblidem de tot això i ens fixem només en els objectius esportius de la nostra activitat, marcant-nos uns reptes cada cop més alts. Per això de tant en tant hem de fer actes com el d'avui i recordar el nostre compromís amb el territori, ajudant a la recuperació del patrimoni perdut.

Per aquestes mateixes raons i perquè estem aquí, tenim dret a ser escoltats: no volem que les expectatives de desenvolupament del Montsec comportin la pèrdua o destrucció dels seus valors.

Volem la conservació del Montsec i per això exigim la creació d'un ens que juntament amb les administracions redacti un pla de protecció i ordenació del massís on s'adopti un model de desenvolupament compatible amb la defensa dels seus valors històrics, paisatgístics i ambientals. Exigim que aquest pla disposi de recursos econòmics per dignificar la vida dels seus habitants respectant els usos de la terra i els paisatges avui existents, rebutjant totes aquelles inversions que tinguin per objecte l'especulació o l'interès particular, així com volem que els diners procedents de les administracions s'emprin en les infraestructures necessàries per a la recuperació i conservació de l'actual patrimoni i no per a la dotació d'infraestructures inexistents i innecessàries. Exigim també la conservació íntegra dels espais més representatius del Montsec com el congost de Mont-rebei i que, per tal que totes les veus siguin escoltades, la proposta d'ordenació del massís es faci amb la participació de tothom: ajuntaments, veïns, centres excursionistes, grups ecologistes i totes les persones i institucions vinculades amb el territori, assolint-se així el màxim consens i acceptació.

Volem, per acabar, recordar en aquest acte d'avui el nostre lligam amb el Montsec, fent-lo extensiu a tot el territori, així com reiterar el compromís que, com a Centre Excursionista de Lleida, ens pertoca en aquelles iniciatives que s'enduguin per a la conservació del patrimoni natural del nostre país.

**Vocalia de Natura i Medi Ambient del Centre
Excursionista de Lleida**

Unipreus

*...Amics de l'esport
...Amics de l'aventura*